

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΕΥΧΟΣ 26 • ΔΡΧ. 400

με την υποστήριξη του ΥΠΕΧΩΔΕ

ΜΑΪΟΣ 1999

**ΕΡΗΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ
ΤΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ**

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

**ΚΥΝΗΓΙ
& ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000**

**“NATURA 2000”
ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ & ΖΑΖΑΡΗ**

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΒΟΤΑΝΙΚΗΣ**

**ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΕΛΤΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ**

Ερημοποίηση και υποβάθμιση των εδαφικών πόρων

Ο όρος “ερημοποίηση” χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1949 από τον Γάλλο οικολόγο Aubreville, στην προσπάθειά του να περιγράψει την απογύμνωση και υποβάθμιση των εδαφών στην περιοχή Sahel της Αφρικής, λόγω των μεταβολών που παρατηρούνταν στην κατάσταση της βλάστησης.

Από τότε έως σήμερα έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί της ερημοποίησης. Κοινό σημείο όλων αποτελεί η εστίαση τους στη διάβρωση και στην απώλεια της παραγωγικότητας του εδάφους, ως αποτέλεσμα κυρίως της ανάπτυξης των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες κλιματικές συνθήκες.

Η ερημοποίηση αναγνωρίστηκε ως παγκόσμιο πρόβλημα από το 1970, ωστόσο, ήρθε στο προσκήνιο λόγω των καταστροφικών επιδράσεων των επαναλαμβανόμενων ξηρασιών. Πρόσφατες επιστημονικές μελέτες δείχνουν ότι η υποβάθμιση και η διάβρωση των εδαφών έχουν την τάση να επεκταθούν, απειλώντας όλο και περισσότερες περιοχές με ερημοποίηση. Μεταξύ αυτών είναι και οι παραμεσόγειες χώρες που, μετά τα τροπικά δάση, αποτελούν μία από τις πλέον ευαίσθητες περιοχές του πλανήτη.

Στη Μεσόγειο, το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ καθώς η ανομβρία, οι ακανόνιστες αλλά έντονες βροχοπτώσεις και γενικώς τα συχνά ακραία κλιματικά φαινόμενα (τα οποία χαρακτηρίζουν το ξηροθερμικό κλίμα της Μεσογείου) αποτελούν, από μόνα τους ή σε συνδυασμό με τις ανθρώπινες δραστηριότητες, τα κύρια αίτια της διάβρωσης, της αλάτωσης και της απώλειας της παραγωγικότητας των εδαφών και της καταστροφής της βλάστησης.

Το φαινόμενο της ερημοποίησης σχετίζεται άμεσα με ορισμένες φυσικές, βιολογικές και κοινωνικο-οικονομικές διεργασίες, οι οποίες συνήθως συμβαίνουν ταυτόχρονα και αλληλοεπηρεάζονται. Οι διεργασίες αυτές είναι δυνατό να αποτελέσουν δείκτη της τάσης που υπάρχει, όσον αφορά την έναρξη ή την εξάπλωση του φαινομένου σε μία περιοχή.

Οι σπουδαιότερες από τις φυσικές διεργασίες, είναι εκείνες που σχετίζονται με την υποβάθμιση της δομής του

εδάφους, τη μείωση της διηθητικότητάς του και την αλάτωσή του. Οι διεργασίες αυτές συνήθως εμφανίζονται σε συνδυασμό με αυξημένους ρυθμούς διάβρωσης και με μεταβολή της ποιότητας των υπογείων και επιφανειακών υδάτων. Ας σημειωθεί ότι οι υδρολογικές διεργασίες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο τόσο στην επέκταση της αλάτωσης των εδαφών, φαινόμενο το οποίο επιδεινώνεται από την αυξανόμενη ανυδρία, όσο και στη διάβρωσή τους. Για παράδειγμα, σε περιοχές όπου το ποσοστό φυτοκάλυψης μειώνεται και το έδαφος μένει εκτεθειμένο, οι έντονες βροχοπτώσεις προκαλούν μεγάλες απορροές και μεταφορά φερτών υλικών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, το βιολογικό δυναμικό του εδάφους να μειώνεται δραστικά, οδηγώντας την περιοχή σε κατάσταση μη αντιστρεπτή.

Οι βιολογικές διεργασίες οι οποίες σχετίζονται με την ερημοποίηση είναι αυτές που επιδρούν άμεσα στη δυναμική των πληθυσμών των φυτών και των ζώων. Ο βαθμός υποβάθμισης του εδάφους μίας περιοχής έχει άμεση σχέση με το ποσοστό φυτοκάλυψής του. Η μείωση της φυτοκάλυψης αφήνει το έδαφος εκτεθειμένο στις υψηλές θερμοκρασίες και στις ραγδαίες βροχοπτώσεις, γεγονός που οδηγεί σε μεταβολή της χωροδιάταξης των φυτών, απώλεια της δομής των φυτοκοινωνιών και μείωση της βιοποικιλότητας. Όσον αφορά στη σχέση των ζώων με την ερημοποίηση, αυτή είναι έμμεση και έχει να κάνει κυρίως με την επίδραση που ασκεί η βόσκηση στη βλάστηση. Σε μερικές

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Ρουσόπουλος

περιπτώσεις η ελεγχόμενη βόσκηση επιδρά θετικά στην ευρωστία των φυτών. Αυτό συμβαίνει σε φυτοκοινότητες οι οποίες, έχοντας συνεξελιχθεί με τη βόσκηση, ανέπτυξαν αναπαραγωγικές στρατηγικές προσαρμοσμένες στην πίεση που ασκεί. Ωστόσο, η ανεξέλεγκτη βόσκηση μπορεί να επιδράσει αρνητικά στη δομή της βλάστησης και στη φυτοκάλυψη μίας περιοχής, με άμεσο αντίκτυπο στη φυσική κατάσταση του εδάφους.

Οι κοινωνικο-οικονομικές διεργασίες οι οποίες συνδέονται με την εμφάνιση και την επέκταση της ερημοποίησης στη λεκάνη της Μεσογείου, αφορούν κυρίως τη μεταβολή και εντατικοποίηση των χρήσεων γης κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες. Μεταξύ αυτών, εξέχουσα θέση κατέχουν, η εντατικής μορφής άσκηση της γεωργίας και η τουριστική ανάπτυξη. Οι σύγχρονες μέθοδοι καλλιέργειας έχουν αναμφισβήτητα αυξήσει το εισόδημα των αγροτών, παράλληλα όμως, όταν ασκούνται ασύνετα, έχουν προκαλέσει προβλήματα στην ποιότητα και στην παραγωγικότητα των εδαφών.

Όσον αφορά στον τουρισμό, σε πολλές περιπτώσεις η κατασκευή ξενο-

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ

δοχείων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων έχει οδηγήσει στην εγκατάλειψη της γεωργικής γης, δεδομένου ότι οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται προτιμούνται από τους νέους. Η εγκατάλειψη της γεωργικής γης, κυρίως στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές, αυξάνει τον κίνδυνο της διάβρωσης των εδαφών για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Μια άλλη, επίσης σπουδαία συνέπεια της τουριστικής ανάπτυξης σε ορισμένες περιοχές, είναι και η ανακατανομή της ζήτησης του νερού, σε βάρος των αγροτικών

περιοχών, με προφανείς συνέπειες.

Από την ανωτέρω σύντομη παρουσίαση γίνεται αντιληπτός ο σύνθετος και πολυπαραμετρικός χαρακτήρας του φαινομένου της ερημοποίησης. Για την αντιμετώπισή του είναι απαραίτητο να προχωρήσει σε μεγαλύτερο βάθος η επιστημονική μελέτη και να αναπτυχθεί διεθνής συνεργασία στον τομέα αυτό, η οποία θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.

Δημήτρης Παπαδήμος

Οικολογικά Δίκτυα

Στις μέρες μας οι ανθρώπινες δραστηριότητες απειλούν με υποβάθμιση ή και καταστροφή όλο και περισσότερες περιοχές του πλανήτη, ενώ η μείωση της βιοποικιλότητας είναι γεγονός. Ως κύρια αιτία εξαφάνισης των ειδών θεωρείται η καταστροφή των ενδιαιτημάτων τους, ενώ παράλληλα, οι μη ορθολογικά σχεδιασμένες χρήσεις γης έχουν οδηγήσει σε κατάτμηση του τοπίου.

Για την αναχαίτιση αυτού του φαινομένου έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες και δράσεις από ένα πλήθος χωρών, αλλά και οργανισμών. Πολλά απειλούμενα είδη και ένας αριθμός "πολύτιμων" περιοχών ήδη προστατεύονται επίσημα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Διεθνείς φορείς, όπως ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναπτύσσουν δραστηριότητες υπέρ της προστασίας της φύσης. Παράλληλα, πολλές διεθνείς συμφωνίες συνεισφέρουν στον σχηματισμό ενός ισχυρότερου πλαισίου δράσεων. Τέλος, πολλές περιβαλλοντικές οργανώσεις μετέχουν ενεργώς στην προστασία της φύσης.

Οι προσπάθειες προστασίας της φύσης, παραδοσιακά ήταν εστιασμένες στην προστασία συγκεκριμένων ειδών. Μία τέτοια εστίαση αποδείχθηκε σε πολλές περιπτώσεις αναποτελεσματική, διότι τα είδη μπορούν να ευημερούν μόνο σε κατάλληλα ενδιαιτήματα. Συνεπώς οι πολιτικές προστασίας θα πρέπει να δώσουν πολύ μεγαλύτερη έμφαση στην προστασία των ενδιαιτημάτων των ειδών. Αναλόγως, η προστασία απομονωμένων περιοχών δεν είναι αρκετή για να βοηθήσει στη διασπορά και μετανάστευση των ειδών. Με την αυξανόμενη κατάτμηση των ενδιαιτημάτων στην Ευρώπη, η μετακίνηση των ειδών από το ένα ενδιαιτήμα στο άλλο γίνεται ολοένα και πιο καθοριστική για την επιβίωσή τους. Ένα δίκτυο αλληλοσυνδεόμενων περιοχών είναι απαραίτητο για την επιτυχή διασπορά και μετανάστευσή τους και συνεπώς για την επιβίωσή τους.

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Τι είναι τα οικολογικά δίκτυα;

Η προστασία της φύσης, μέσω της δημιουργίας οικολογικών δικτύων αντικατοπτρίζει μία νέα αντίληψη η οποία αναγνωρίζει την αναγκαιότητα σύνδεσης των συστατικών του περιβάλλοντος. Έτσι, ένα από τα γνωρίσματα των οικολογικών δικτύων είναι ότι αφενός αφορούν την προστασία των πιο σημαντικών περιοχών αφετέρου δε, προβλέπουν τη σύνδεση αυτών των περιοχών με "οικολογικούς διαδρόμους" που επιτρέπουν τη διασπορά και μετανάστευση των ειδών.

Η ανθρώπινη παρουσία δεν πρέπει να αποκλείεται από τις προστατευόμενες περιοχές. Τα οικολογικά δίκτυα αφορούν τόσο περιοχές όπου η προστασία της βιοποικιλότητας είναι το πρωταρχικό μέλημα όσο και περιοχές όπου η προστασία της βιοποικιλότητας πρέπει να συνεκτιμηθεί με κοινωνικά προβλήματα και οικονομικές ανάγκες.

Από τι αποτελείται ένα οικολογικό δίκτυο;

Οι διάφορες πρωτοβουλίες για οικολογικά δίκτυα διαφέρουν όχι μόνο σε κλίμακα αλλά και στη μέθοδο και τα κριτήρια σχεδιασμού των στοιχείων εκείνων από τα οποία αποτελείται κάθε δίκτυο. Ωστόσο, ένα οικολογικό δίκτυο για να είναι αποτελεσματικό πρέπει να είναι συνεκτικό και κατά βάση αποτελείται από τα εξής μέρη:

- Τους πυρήνες δηλαδή τις περιοχές, με μεγάλη βιοποικιλότητα, σημαντικές για την προστασία οικοσυστημάτων, ειδών και των ενδιαιτημάτων τους.
- Τους διαδρόμους (corridors) για την αλληλοσύνδεση των ενδιαιτημάτων που έχουν κατατμηθεί, όπου τα είδη μπορούν να ξεκουραστούν, να βρουν καταφύγιο και να τραφούν. Οι διάδρομοι μπορεί να έχουν γραμμικό σχήμα, όπως οι ποταμοί και οι φυτοφράχτες των αγρών ή να είναι ενδιάμεσες φυσικές περιοχές που να παίζουν συνδετικό ρόλο, όπως οι μικρές υδατοσυλλογές.

- Τις ρυθμιστικές ζώνες που συμβάλλουν στην προστασία εναντίον των επιβλαβών επιδράσεων που ασκούνται έξω από τους πυρήνες και τους οικολογικούς διαδρόμους, όπως π.χ. η ρύπανση και η στράγγιση. Εκτός όμως από αυτόν τον ρόλο έχουν, αυτές καθεαυτές, ιδιαίτερη οικολογική αξία.

Λόγω της μεγάλης υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος, ο σκοπός διατήρησης και προστασίας της βιοποικιλότητας δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με δράσεις που διατηρούν τη φύση στην υπάρχουσα κατάσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται η ανόρθωση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων. Έτσι, κατά τη διαδικασία της δημιουργίας των οικολογικών δικτύων, είναι πολύ χρήσιμο να αναγνωρίζονται "περιοχές αποκατάστασης" όπου θα πρέπει να βελτιωθούν οι περιβαλλοντικές συνθήκες.

Οι εθνικές προσπάθειες

Η δημιουργία οικολογικών δικτύων είναι συγκριτικά μία νέα προσέγγιση της προστασίας της φύσης. Έχει, όμως, γρήγορα κερδίσει έδαφος σε πολλές περιοχές της Ευρώπης. Οικολογικά δίκτυα έχουν αναπτυχθεί από τη δεκαετία του 1970. Οι πρώτες μελέτες και τα πρώτα σχέδια έγιναν στην Εσθονία και στη Λιθουανία. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 άρχισε ο σχεδιασμός οικολογικού δικτύου στην τότε Τσεχοσλοβακία. Την ίδια περίοδο, η ιδέα των οικολογικών δικτύων πάρθηκε υπόψη στον περιφερειακό σχεδιασμό της Δανίας, ενώ στα μέσα της δεκαετίας του '80, στην Ολλανδία, η ιδέα μετατράπηκε σε συγκεκριμένη πράξη. Στις μέρες μας ο σχεδιασμός οικολογικών δικτύων, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, προωθείται σε περισσότερες από 15 χώρες.

Οι διεθνείς πρωτοβουλίες

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι πρωτοβουλίες δημιουργίας οικολογικών δικτύων έχουν ξεκινήσει σχετικά πρόσφατα. Στα πλαίσια της Στρατηγικής

για τη Βιολογική Ποικιλότητα και την Ποικιλότητα του Τοπίου, μίας πρωτοβουλίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών, από το 1995, άρχισε να υλοποιείται η προσπάθεια δημιουργίας ενός Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου. Πολλές πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε διεθνές επίπεδο μπορούν να διαδραματίσουν ιδιαίτερο ρόλο στη διαμόρφωση του δικτύου αυτού, διότι παρέχουν το πλαίσιο για την προστασία αξιόλογων περιοχών.

Πολύ γνωστές πρωτοβουλίες αποτελούν, το Δίκτυο NATURA 2000, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την υλοποίηση της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ "για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και της αυτοφύουσας χλωρίδας" καθώς και το δίκτυο Emerald, από το Συμβούλιο της Ευρώπης, στα πλαίσια της Σύμβασης της Βέρνης "για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης".

Υπάρχουν και άλλες πρωτοβουλίες. Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει δημιουργήσει τον θεσμό της απονομής των Ευρωπαϊκών Διπλωμάτων σε σημαντικές περιοχές, ενώ από το 1976 έχει αρχίσει την ανάπτυξη Δικτύου Βιογενετικών Αποθεμάτων. Ο χαρακτηρισμός περιοχών από την UNESCO ως Αποθεμάτων Βιόσφαιρας στα πλαίσια του προγράμματος "Ανθρώπος και Βιόσφαιρα" και των περιοχών παγκόσμιας κληρονομιάς στα πλαίσια της Σύμβασης για την Παγκόσμια Κληρονομιά, αποτελούν δύο γνωστές πρωτοβουλίες στήριξης οικολογικών δικτύων. Επίσης, οι ειδικά προστατευόμενες περιοχές στα πλαίσια της Σύμβασης της Βαρκελώνης παρέχουν ένα μεγάλο κίνητρο για τη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς της Μεσογείου. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ο ιδιαίτερος ρόλος της Σύμβασης Ραμσάρ για την προώθηση της συνετής χρήσης των υγροτοπικών περιοχών.

Βάσω Τσιαούση

Κυνήγι & Δίκτυο

Natura 2000

Δεν είναι και τόσο μακρινή η εποχή στην οποία ο άνθρωπος ζούσε μόνο από τη συλλογή καρπών, βολβών και από το κυνήγι και το ψάρεμα. Ακόμη και σήμερα σε ορισμένες περιοχές του πλανήτη μας (π.χ. Αμαζόνιος) ζουν «πρωτόγονες» φυλές ιθαγενών ακολουθώντας τους αρχέγονους τρόπους.

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

Με την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών και την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας και της γεωργίας, ο άνθρωπος κάλυπτε, στο μεγαλύτερο μέρος τους, τις ανάγκες του σε πρωτεΐνες από τα εξημερωμένα ζώα που εξέτρεφε μόνος του. Το κυνήγι, από μέσο επιβίωσης, μεταβλήθηκε σε ένα είδος αθλήματος, ψυχαγωγίας ή επίδειξης των θηρευτικών-σκοπευτικών ικανοτήτων.

Στη Μεσευρώπη του Μεσαίωνα και έως τη Βιομηχανική Επανάσταση, το κυνήγι αποτελούσε προνόμιο των ευγενών, οι οποίοι ήταν και δασοκτήμονες. Τα μέλη των βασιλικών οικογενειών και οι ευγενείς γαιοκτήμονες διατηρούσαν κυνηγητικά περίπτερα από τα οποία οργάνωναν κυνηγητικές εξορμήσεις και φιέστες με εκατόμβες σκοτωμένων θηραμάτων. Το έπαθλο των κυνηγών ήταν συνήθως οι «τροφαίες» με τις οποίες στόλιζαν τους πύργους τους ενώ το σώμα των ζώων ανήκε στον δασοκτήμονα. Οι μη ευγενείς και κυρίως οι φτωχοί χωρικοί επιδίδονταν στη λαθροθηρία, η οποία εθεωρείτο βαρύτατο αδίκημα και τιμωρούνταν αυστηρότατα.

Μετά τη Γαλλική Επανάσταση και κυρίως μετά τη μετατροπή των κοινωνιών από φεουδαρχικές σε αστικές, με τη Βιομηχανική Επανάσταση, οι ευγενείς και δασοκτήμονες δεν έχασαν το προνόμιο της θήρας, αλλά επιτράπηκε το κυνήγι και σε άλλα ευρύτερα στρώματα, τα οποία είχαν την οικονομική δυνατότητα να αγοράζουν την άδεια θήρας ή να νοικιάζουν περιοχές θήρας. Παράλληλα, αναπτύχθηκε στη Μεσευρώπη μια υψηλή κυνηγετική συνείδηση και επιβλήθηκε η αρχή της αειφορίας και στο κυνήγι με αποτέλεσμα, λόγω της προστασίας των θηραμάτων από τους ίδιους τους κυνηγούς, να αυξηθούν υπέρμετρα οι πληθυσμοί των «ευγενών θηραμάτων» δηλ. ζαρκαδιών και ελαφιών. Υπερβολικά μεγάλοι πληθυσμοί αυτών των ειδών, προκαλούν προβλήματα στην αναγέννηση των δασών αλλά και σοβαρές ζημιές σε νεαρά δένδρα με το ξεφλούδισμα που προκαλούν συνήθως «χάριν παιδιάς». Λόγω της έλλειψης μεγάλων αρπακτικών όπως ο λύκος, ο λύγκας, και η αρκούδα, τα οποία θα μπορούσαν να ρυθμίζουν τους πληθυσμούς των θηρα-

μάτων, το κυνήγι αποτελεί ένα «εργαλείο» ρύθμισης των πληθυσμών. Η διαμάχη μεταξύ των δασικών και των κυνηγητικών συλλόγων είναι όχι γιατί οι κυνηγοί σκοτώνουν πολλά θηράματα, αλλά γιατί σκοτώνουν λίγα και γιατί με την παροχή τροφής κατά τον χειμώνα αλλοιώνουν τη γενετική σύνθεση των πληθυσμών αφού έτσι διατηρούνται και τα αδύνατα και μη δυνάμενα να επιβιώσουν αλλιώς άτομα.

Στις χώρες της Μεσευρώπης, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στις Μεσογειακές χώρες, δεν ασκείται το κυνήγι των πτερωτών με εξαίρεση τους φασιανούς και τις αγριόπαπιες.

Στη χώρα μας το προνόμιο ή το δικαίωμα της θήρας το είχαν όλοι. Ιδιαίτερα ασκούσαν το κυνήγι από τους χωρικούς, κυρίως των ορεινών περιοχών, οι οποίοι συμπλήρωναν τις απαραίτητες πρωτεΐνες της διατροφής τους αλλά και το πενιχρό εισόδημά τους, πουλώντας το κρέας και το δέρμα των θηραμάτων που σκότωναν.

Οι παλιοί αυτοί κυνηγοί, παρόλο που το κυνήγι για αυτούς δεν ήταν άθλημα ή ψυχαγωγία αλλά βιοποριστική

ενασχόληση, είχαν μια βαθιά κυνηγητική συνείδηση. Γνώριζαν τη βιολογία και τη συμπεριφορά των θηραμάτων, δεν τα σκότωναν στην περίοδο της αναπαραγωγής τους και είχαν γενικά σεβασμό προς το θήραμα. Εξάλλου τα μέσα θήρας της εποχής εκείνης έδιναν στο θήραμα τη δυνατότητα να αναπτύξει την «πονηρία» του δηλαδή τις στρατηγικές επιβιώσής του και να ξεφεύγει από τον θηρευτή του.

Σήμερα με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, την αύξηση του ελεύθερου χρόνου, τη θεαματική βελτίωση των ιδιωτικών και μαζικών μέσων μεταφοράς, την αστικοποίηση του πληθυσμού και την ανάγκη φυσικής άσκησης και επαφής με τη φύση, το κυνήγι έχασε τον βιοποριστικό του χαρακτήρα. Αυξήθηκε υπέρμετρα ο αριθμός των κυνηγών, από τους οποίους ελάχιστοι πλέον είναι χωρικοί. Οι περισσότεροι είναι αστοί με ελάχιστες γνώσεις βιολογίας ή και αναγνώρισης των θηραμάτων αλλά εφοδιασμένοι με σκυλιά ράτσας και πανάκριβα όπλα μεγάλου βεληνεκούς και μέγιστης ακρίβειας βολής. Έτσι ο αγώνας μεταξύ θηρευτού και θηράματος είναι άνισος. Δεν δίνεται στο θήραμα η δυνατότητα να αμυνθεί αναπτύσσοντας τις στρατηγικές επιβιώσής του, αλλά από τη στιγμή που εντοπίζεται είναι καταδικασμένο.

Η εξέλιξη αυτή είναι ένας από τους λόγους της μείωσης του πληθυσμού των περισσότερων θηρευόμενων ειδών, ορισμένα από τα οποία έχουν εξαφανισθεί ή τείνουν να εξαφανισθούν όπως, το ελάφι, το αγριόγίδο, η ορεινή πέρδικα κ.λπ. Άλλοι λόγοι, και σε πολλές περιπτώσεις σοβαρότεροι, είναι η ασύνητη χρήση των γεωργικών φαρμάκων, η καταστροφή των φυσικών φρακτών, η αποξήρανση των υγροτόπων, η καταστροφή των δασών (ιδιαίτερα των παρόχθιων), κ.λπ.

Στην Ελλάδα, ο κακός τρόπος άσκησης του κυνηγιού οφείλεται σε πολλούς παράγοντες (π.χ. έκδοση αδειών θήρας χωρίς ουσιαστικές εξετάσεις, έλλειψη θηροφυλάκων, ατέλειες κανονισμών, κ.λπ.), οι οποίοι είναι γνωστοί και στους επιστήμονες και στους κυνη-

γούς. Δεν λείπουν όμως και οι ασυνείδητοι οπλοφόροι που «σκοτώνουν ό,τι κινείται» θέτοντας ακόμη και ανθρώπινες ζωές σε κίνδυνο. Οι κυνηγετικοί σύλλογοι καταδικάζουν τους ασυνείδητους οπλοφόρους, απαιτούν αυστηρή εφαρμογή των κανονισμών και πολλές φορές συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές. Υπάρχουν και πολλοί πολίτες και οργανώσεις που αντιτίθενται για λόγους αρχής στο κυνήγι και ζητούν την τελεία απαγόρευσή του. Στο μεγάλο και πολύπλοκο αυτό θέμα ο καθένας δικαιούται, φυσικά, να έχει τη γνώμη του. Γεγονός είναι ότι η Ελληνική Πολιτεία δεν δέχεται την τελεία απαγόρευση αλλά τη συνετή άσκηση.

Ένα από τα ερωτήματα που τίθενται εδώ και ορισμένα έτη είναι ποιος μπορεί να είναι ο ρόλος του Δικτύου των Ειδικών Περιοχών Διατήρησης, γνωστού ως NATURA 2000, στην άσκηση του κυνηγιού.

Τόσο η Οδηγία 92/43 γνωστή ως Οδηγία των Οικοτόπων, όσο και η Οδηγία 79/409 για την προστασία των πουλιών, δεν αναφέρονται στο κυνήγι. Στο Δίκτυο NATURA 2000, το οποίο αποτελείται από Ειδικές Περιοχές Διατήρησης της Οδηγίας 92/43 και στο οποίο εντάσσονται και οι Περιοχές Ειδικής Προστασίας της Οδηγίας 79/409, δεν απαγορεύεται *a priori* το κυνήγι παρά μόνο μετά από παρακολούθηση και διαπίστωση ότι πράγματι θέτει σε κίνδυνο τους πληθυσμούς ειδών κοινωτικού ενδιαφέροντος ή προτεραιότητας και αυτό πάντοτε με τη συναίνεση των άμεσα ενδιαφερομένων ή θυγομένων.

Το κυνήγι είναι πάρα πολύ δύσκολο να απαγορευθεί ολοκληρωτικά. Αποτελεί οικονομικό πόρο για μια σειρά επαγγελματιών και για το ίδιο το κράτος. Δεν μπορεί όμως να συνεχισθεί να ασκείται με τον τρόπο που ασκείται σήμερα. Πρέπει οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας (Δασική Υπηρεσία), εκπρόσωποι των κυνηγητικών συλλόγων και των περιβαλλοντικών οργανώσεων να συζητήσουν το πρόβλημα χωρίς προκαταλήψεις και να φθάσουν σε λογικές λύσεις.

Θα μπορούσε να αλλάξει το καθε-

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

στώς χορήγησης της άδειας θήρας, η οποία πρέπει να χορηγείται με περισσότερη φειδώ και μετά από σχετικές εξετάσεις και να ασκείται αυστηρότερος και αποτελεσματικότερος έλεγχος στην ενάσκηση του κυνηγιού. Επίσης πρέπει να ανακηρυχθούν περισσότερα μόνιμα ή παροδικά καταφύγια θηραμάτων, να δημιουργηθούν περισσότερες ελεγχόμενες κυνηγητικές περιοχές σε διάφορες περιοχές της χώρας μας, να ενθαρρυνθούν ιδιώτες μικροδασοκτήμονες καθώς και δήμοι ορεινών περιοχών για τη δημιουργία ιδιωτικών ή δημοτικών εκτροφείων θηραμάτων και κυνηγητικών περιοχών και έτσι να δοθεί διέξοδος στην κυνηγητική δραστηριότητα αλλά και να δημιουργηθεί και μια ευκαιρία δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και πηγή εσόδων για ιδιώτες και δήμους.

Οι πόροι από την έκδοση των αδειών θήρας να διατίθενται για τη χρηματοδότηση και επιδότηση αυτών των δραστηριοτήτων. Επίσης, εφόσον κρίνεται σκόπιμο να μειωθεί ο επιτρεπόμενος αριθμός των θηρευόμενων ατόμων κάθε είδους, να μειωθεί ο αριθμός των κυνηγών με αυστηρότερο έλεγχο της έκδοσης των αδειών, να μειωθεί η περίοδος και η επιφάνεια άσκησης του κυνηγιού, να απαγορεύεται το κυνήγι σε περιόδους ξηρασίας, παγετού, πλημμύρας, κ.λπ. Οι νομοταγείς έλληνες κυνηγοί έχουν ευρέα περιθώρια έναρξης και αύξησης των πρωτοβουλιών τους υπέρ της διατήρησης και προστασίας των φυσικών ενδιαιτημάτων.

Σπύρος Ντάφης

Λίμνη Ζάζαρη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Λίμνες Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη

Λίμνη Χειμαδίτιδα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Στον βορειοδυτικότερο νομό της χώρας, αυτόν της Φλώρινας, γνωστό για τα πολύτιμα υγροτοπικά και δασικά οικοσυστήματά του, όπως ο Εθνικός Δρυμός Πρεσπών, οι Λίμνες Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη συμπληρώνουν τον φυσικό του πλούτο.

Οι λίμνες αυτές βρίσκονται 15 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά του Αμυνταίου και βορειοδυτικά της Πτολεμαΐδας. Μία στενή λωρίδα γης, μόλις 2 χιλιομέτρων χωρίζει τις δύο λίμνες, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του συμπλέγματος των υγροτόπων της Δυτικής Μακεδονίας (Πρέσπες, Καστοριά, Βεγορίτιδα, Πετρών, Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη).

Η ύπαρξη αυτών των δύο λιμνών με τα πολλαπλά οφέλη που προσφέρουν στον άνθρωπο οδήγησε στην ανάπτυξη αρκετών οικισμών στην ευρύτερη περιοχή τους. Οι πλησιέστεροι οικισμοί είναι οι Ανάργυροι, το Λιμνοχώρι, τα Βαλτόνερα, το Πεδινό, ο Ροδώνας, ο Αετός, η Αγραπιδέα, το Νυμφαίο, το Σκλήθρο, τα Ασπρόγεια, το Λέχοβο, το Βαρικό, η Γαλάτεια και η Ολυμπιάδα.

Οι Λίμνες Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη σχηματίστηκαν από μεγάλες γεωλογικές καθιζήσεις και θεωρούνται τεκτονικής προέλευσης. Σύμφωνα με ορισμένους ερευνητές αποτελούν κατάλοιπο της παλιάς Εορδαίας λίμνης. Η μορφολογία της ευρύτερης περιοχής χαρακτηρίζεται από την παρουσία δύο ενοτήτων, μίας ορεινής με έντονο ανάγλυφο και μεγάλες κλίσεις και μίας πεδινής με ομαλές κλίσεις γύρω από τις λίμνες και μέσα στις κοιλάδες.

Σαράντα χιλιάδες στρέμματα γύρω από τις λίμνες αποτελούν αξιόλογα υδάτινα και χερσαία οικοσυστήματα, τα οποία περιλαμβάνονται στον εθνικό κατάλογο προτεινόμενων περιοχών για ένταξη στο Δίκτυο NATURA 2000, με τον κωδικό GR1340005.

Οι δύο λίμνες έχουν σχήμα ελλειψοειδές και το μέσο βάθος τους είναι 1 μέτρο για τη Λίμνη Χειμαδίτιδα και 4,6 μέτρα για τη Λίμνη Ζάζαρη. Η βαθύτερη και μικρότερη σε εμβαδόν Ζάζαρη, δέχεται τα νερά κυρίως του μικρού ποταμού Σκλήθρου και τροφοδοτεί τη Χειμαδίτιδα, η οποία στη συνέχεια μέσω του ποταμού Αμύντα, οδηγεί το πλεόνασμα των νερών στη Λίμνη Πετρών και κατόπιν στη Λίμνη Βεγορίτιδα.

Το τοπογραφικό ανάγλυφο, τα τοπία εξαιρετικού κάλλους, τα νερά των δύο λιμνών, οι καλαμώνες, τα έλη, τα υγρολίβαδα και τα παραλίμνια φυλλοβόλα δάση, συνθέτουν την ιδιαίτερη αισθητική και οικολογική αξία της περιοχής.

Στις λίμνες αναπτύσσεται πλούσια βλάστηση με φυτά που επιπλέουν στην επιφάνεια του νερού, φυτά ριζωμένα στον βυθό (νούφαρα, ποταμογείτονες, κ.ά.), και φυτά των καλαμώνων και των

Λίμνη Ζάζαρη. Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

υγρών λιβαδιών. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των δύο λιμνών και κυρίως της Λίμνης Χειμαδίτιδας, αποτελούν οι εκτεταμένοι καλαμώνες. Συνολικά στην περιοχή έχουν καταγραφεί 150 φυτικά είδη, σε 9 τύπους οικοτόπων.

Αξιολογή είναι και η παρουσία των θηλαστικών, αρκετά από τα οποία είναι απειλούμενα όπως ο λύκος, η βίδρα και ο λαγόγυρος. Στο παραλίμνιο δάσος αλλά και στις υγρές περιοχές συναντώνται 7 είδη αμφιβίων από τα 17 είδη που υπάρχουν στην Ελλάδα, όπως ο κοινός τρίτωνας, ο χωματόφρυνος, ο λιμνοβάτραχος, ο πράσινος φρύνος, ο δένδροβάτραχος, ο πηλοβάτης και ο ευκίνητος βάτραχος. Στις κοντινές ορεινές περιοχές ενδιαίτωνται είδη όπως η σαλαμάνδρα, η μομπούνα και ο βάτραχος των ρυακιών. Η περιοχή των λιμνών είναι πλούσια και σε ερπετά (χελώνες, σαύρες και φίδια). Είδη όπως ο κυπρίνος, η τούρνα, το γληνί, η πλατίκα και ο μυλωνάς, αντιπροσωπεύουν την αξιολογή ιχθυοπανίδα των λιμνών.

Η орνιθοπανίδα των Λιμνών Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη, αποτελείται από 141 είδη, 96 από τα οποία φωλιάζουν στην περιοχή. Ξεχωριστή θέση καταλαμβάνουν τρία παγκοσμίως απειλούμενα είδη, η βαλτόπαπια, το κερκινέζι και ο αργυροπελεκάνος. Η ευρύτερη περιοχή όμως είναι σημαντική επίσης για την αναπαραγωγή και άλλων προστατευόμενων ειδών όπως ο μικροτσικνιάς, ο πορφυροτσικνιάς, ο πελαργός, ο καλαμόκιρκος, ο λιβαδόκιρκος, το σάινι, η αετογεράκινα, ο πετρίτης, το μαυρογλάρονο, κ.ά. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δύο λίμνες φιλοξενούν τον μεγαλύτερο πληθυσμό κυνηγόπαπιας, κατά την

περίοδο φωλεοποίησης.

Λόγω της πλούσιας και ιδιαίτερως αξιολογής орνιθοπανίδας του, το σύμπλεγμα των λιμνών έχει χαρακτηριστεί Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας.

Η πλειονότητα των κατοίκων της περιοχής έχει θετική στάση έναντι της προστασίας και διατήρησης των δύο λιμνών. Οι σπουδαιότερες δραστηριότητες των κατοίκων είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία και η υλοτομία, που ασκούνται όμως χωρίς ιδιαίτερη φροντίδα για την αειφορία των οικοσυστημάτων της περιοχής.

Η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης, η έλλειψη της αντίστοιχης νομοθεσίας και η συνεχής αύξηση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στην περιοχή, όπως η υπεράντληση νερών για τις ανάγκες της γεωργίας και του λιγνιτικού πεδίου της ΔΕΗ, το υπερβολικό και παράνομο κυνήγι, η υπερβόσκηση, η ρύπανση του περιβάλλοντος και η έλλειψη ενημέρωσης των κατοίκων, έχουν ως αποτέλεσμα να κινδυνεύουν οι λίμνες να χάσουν πολλά από τα αισθητικά και οικολογικά τους γνωρίσματα. Αυτό γίνεται άμεσα αντιληπτό από την ελάττωση της ποσότητας του νερού και την υποβάθμιση της ποιότητάς του.

Η αειφορική διαχείριση των οικοσυστημάτων της Χειμαδίτιδας και της Ζάζαρης είναι επιτακτική ανάγκη για τη διατήρηση όλου αυτού του φυσικού πλούτου κοντά στο υποβαθμισμένο περιβάλλον εξόρυξης και κατανάλωσης λιγνίτη στην περιοχή της Πτολεμαΐδας.

Σωτήρης Τσιούρης
Αναπλ. Καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας, ΑΓΘ

Η εξέλιξη της Επιστήμης της Θαλάσσιας Βοτανικής στην Ελλάδα

Θαλλόφυτα

Φυτά χωρίς ρίζες, φύλλα και άνθη
Στα θαλλόφυτα ανήκουν τα φύκια,
οι μύκητες και οι λειχήνες.

ΠΡΑΣΟΝ (2) (ΦΥΚΟΣ 2) Δ', 6, 2.
Ποσειδωνία η ωκεανική (*Posidonia oceanica*). Μονοκότυλο της οικ. Ποταμογειτωνιδών. Πολυετής υποβρύχια πόα, λεία, με ρίζωμα παχύ που εξαπολύει πολυάριθμα ριζίδια και καλύπτεται από πολλά λέπια και ίνες που είναι υπολείμματα των κολεών των παλαιότερων φύλλων. Βρίσκεται στον βυθό των θαλασσών όλης της Ελλάδας σε μικρά βάθη.

ΠΡΑΣΟΝ (3) (ΦΥΚΟΣ 2) Δ', 6, 4-7, 1
Λαμινάρια η σακχαρώδης (*Laminaria saccharina*) Φαιοφύκος της οικ. των Λαμιναραριδών. Θαλλός ταινιοειδής-φυλλοειδής, απλός, με έλασμα μήκους 2-3μ. και ποδίσκο 20-40 εκ., με χείλη λεία, κυματιστά. Οι οριογραμμιόφοροι σωροί εμφανίζονται κατά μήκος του μεσαίου άξονα του ελάσματος σαν βαθύχρωμες κηλίδες.

Θεόφραστος Άπαντα 11
(Φυτολογικό Λεξικό)

Ο Θεόφραστος περιέγραψε επιστημονικά μόλις τον 4ο αιώνα π.Χ. τα φυτά που ζουν μέσα στη θάλασσα, διακρίνοντας τα μάλιστα σε θαλλόφυτα (φύκη) και φανερόγαμα (όπως η Ποσειδωνία).

Το πρώτο κείμενο καταγραφής θαλάσσιας χλωρίδας στην Ελλάδα, παρουσιάστηκε το 1832, με συγγραφέα τον Bory de Saint Vincent. Ο de S. Vincent στα πλαίσια εκπαιδευτικής εξερευνητικής αποστολής στην Πελοπόννησο, συνέλεξε από τις δυτικές ακτές μερικά μακροφύκη τα οποία αναγνώρισε και κατέταξε (Borey de Saitn Vincent 1832, 1838). Στη συνέχεια ο καθηγητής Μηλιαράκης δημοσίευσε κατάλογο μικρο- και μακρο-φυκών από την περιοχή των Β. Σποράδων, στον οποίο όμως περιελάμβανε και ανώτερα φυτά της ξηράς (Miliarakis 1887).

Το 1899, ο Candargy δημοσίευσε κατάλογο με ορισμένα είδη μακροφυκών, τα οποία συνέλεξε στη Μυτιλήνη. Στη συνέχεια και ενώ βρισκόμαστε ήδη στον 20ο αιώνα, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Πολίτης, δημοσίευσε εργασίες (Politis 1925, 1932, 1936,

1938), οι οποίες αφορούσαν στην αναγνώριση, ταξινόμηση και αποτύπωση φυκών (πλαγκτού και βένθους).

Ανάμεσα στα πολλά αξιόλογα στοιχεία που περιέχουν οι εργασίες του Πολίτη, ξεχωρίζει η πρώτη καταγραφή της παρουσίας των θαλάσσιων φυτών-μεταναστών, τα οποία «πέρασαν» μετά τη διάνοιξη της Διώρυγας του Σουέζ από την Ερυθρά Θάλασσα στη Μεσόγειο. Ένα από τα είδη αυτά είναι το θαλάσσιο αγγειόσπερμο *Halophila stipulacea*, το οποίο παρουσιάστηκε αρχικά στα νότια της Κρήτης και κατόπιν στο Σούνιο (Politis 1932, 1936).

Ο καθηγητής και σημερινός ακαδημαϊκός κ. Θ. Διαννελίδης δημοσίευσε για πρώτη φορά ολοκληρωμένη ταξονομική και χωροταξική εργασία που αφορούσε τη θαλάσσια χλωρίδα στον Παγασητικό Κόλπο και τις Β. Σποράδες. Οι κατάλογοι που περιέχονται στη συγκεκριμένη εργασία περιλαμβάνουν τόσο πλαγκτικά όσο και βενθικά φύκη.

Οπωσδήποτε ο 2ος Παγκόσμιος Πόλεμος λειτούργησε ανασταλτικά στη δημοσίευση εργασιών που αφορούσαν

τη θαλάσσια χλωρίδα. Από το 1948, όμως, έως σήμερα, πραγματοποιείται αξιοσημείωτη προσπάθεια για τη δημοσίευση όλο και πληρέστερων καταλόγων που αφορούν τη γεωγραφική εξάπλωση των μακροφυκών αλλά και των μικροφυκών.

Στις δεκαετίες του '70 και '80, η Θαλάσσια Βοτανική δείχνει αξιόλογη ανάπτυξη, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται στο πλήθος των δημοσιευμένων εργασιών. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Θ. Διαννελίδης, Ι. Τσέκος, Σ. Χαριτωνίδης κ.ά.), το Εθνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (Α. Διαπούλης, Π. Παναγιωτίδης κ.λπ.) ήταν τα δύο κέντρα παραγωγής εργασιών. Παράλληλα κατά την ίδια εικοσαετία έγιναν πολλοί διεθνείς ωκεανογραφικοί πλόες στα ελληνικά πελάγη που είχαν ως αποτέλεσμα να γίνει γνωστή όχι μόνον η υποπαράλια αλλά και η βαθυπαράλια βλάστηση έως τα 70-80 m βάθος (Péres et Picard 1958, 1961, Riedl 1966, Giaccone 1968, Huve 1971).

Οι Π. Παναγιωτίδης και Σ. Χαριτωνίδης (1995) παρουσίασαν την ανοδική

Στρυμωνικός Κόλπος, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ

πορεία των δημοσιεύσεων αυτών. Εργασίες εξακολουθούν να πραγματοποιούνται και στη δεκαετία του '90 (χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι διδακτορικές διατριβές της Θάλειας Λαζαρίδου στη νήσο Μήλο, του Ι. Μπίτη στον Κορινθιακό Κόλπο και της Λίλας Χρυσοβέργη).

Το μεγάλο εύρος της έρευνας των τελευταίων ετών έδωσε τη δυνατότητα δημοσίευσης πολλών ονομαστικών καταλόγων ειδών (check-lists). Στον Πίνακα 1 φαίνεται αυτή η προσπάθεια που ξεκίνησε το 1950 (Diannelidis) και έφθασε έως σήμερα με τους Σ. Χαριτω-

νίδη, Θάλεια Λαζαρίδου και Σ. Ορφανίδη (εργασία υπό δημοσίευση).

Στον Πίνακα 2 αναγράφονται οι εργασίες που έχουν δημοσιευθεί για την ελληνική θαλάσσια χλωρίδα. Είναι εμφανής ο μεγαλύτερος πλούτος εργασιών στο Αιγαίο, από το Ιόνιο Πέλαγος.

Με την πάροδο του χρόνου η έρευνα επεκτάθηκε και πέρα από το ταξονομικό και φυτογεωγραφικό πεδίο, χρησιμοποιώντας τα μακροφύκη ως υλικό για εργασίες ανατομίας, κυτταρολογίας, υπομικροσκοπικής δομής, φυσιολογίας και οικοφυσιολογίας. Τα προβλήματα τοξικότητας τα οποία τα τελευταία χρόνια συζητούνται πολύ, απασχολούν τους ερευνητές των μακροφυκών, π.χ από το Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ι. Κατσάρος κ.ά.), το ΕΚΘΕ (Α. Διαπούλης, Π. Παναγιωτίδης, Αγγελική Κατσίκη κ.ά.) αλλά και το ΑΠΘ (Ι. Τσέκος, Σ. Χαριτωνίδης, Σ. Δεληβόπουλος, Βίβιαν Μαλέα, Σ. Ορφανίδης κ.ά.).

Τα μικροφύκη, τα οποία χαρακτηρίζονται και ως φυτοπλαγκτό, μελετήθηκαν από μερικούς από τους προαναφερθέντες αλλά σημαντικό έργο δημοσιεύθηκε από τον καθηγητή Κ. Αναγνωστίδη

(1968). Σήμερα υπάρχουν 3 ερευνητικές ομάδες οι οποίες ασχολούνται τόσο με το θαλάσσιο αλλά και με το λιμναίο φυτοπλαγκτό. Στο Πανεπιστήμιο Αθηνών δραστηριοποιείται η ομάδα των κ.κ. Αθηνά Αμίλλη-Οικονόμου, Ελένη Ρουσσομουστακάκη, Πανταζίδου κ.ά., στο ΕΚΘΕ η ομάδα της κ. Ολυμπία Γκότση, ενώ στο Εργαστήριο Βοτανικής του ΑΠΘ η ομάδα με τον κ. Γ. Νικολαΐδη και την κ. Μαρία Μουστάκα-Γούννη έχει δραστηριοποιηθεί τα τελευταία χρόνια τόσο στο θαλάσσιο αλλά και στο λιμναίο φυτοπλαγκτό, όχι μόνο στο συστηματικό πεδίο αλλά και στη δυναμική των πληθυσμών.

Επιστέγασμα όλων αυτών των προσπάθειών ήταν η επιτυχής χρηματοδότηση ορισμένων ελληνικών αλλά και ευρωπαϊκών ερευνητικών έργων σε τομείς ρύπανσης, ευτροφισμού κ.λπ. Στη συνέχεια ακολούθησε το πρόγραμμα "Καταγραφή, αναγνώριση, εκτίμηση και χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας της Ελλάδας –Οδηγία 92/43/ΕΟΚ" στο οποίο οριοθετήθηκαν θαλάσσιες περιοχές με λειμώνες της *Posidonia*

Πίνακας 1. Κατάλογοι ειδών (Checklists) των θαλάσσιων μακροφυκών της Ελλάδας

ΧΛΩΡΟΦΥΚΗ	ΦΑΙΟΦΥΚΗ	ΡΟΔΟΦΥΚΗ	Συνολικός αρ. ειδών	Έτος	Συγγραφείς
63	39	104	206	1950	Diannelidis
84	82	204	370	1974	Gerloff & Geissler
75	90	265	430	1987	Athanasiadis
90	106	312	508	1996	Haritonidis et al.

oceanica και περιοχές βλάστησης μακροφυκών. Βρίσκεται δε σε εξέλιξη (1999-2000) πρόγραμμα που αφορά τη χαρτογράφηση των θαλάσσιων οικοτόπων, το οποίο θα αποτελέσει σημαντικό διαχειριστικό εργαλείο στη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.

Σήμερα, οι έλληνες ερευνητές της Θαλάσσιας Βοτανικής δεν αρκούνται μόνο σε μικρής κλίμακας έργα αλλά τείνουν και στη σχεδίαση μακροπρόθεσμων ερευνητικών στρατηγικών. Η πρόκληση για τους ερευνητές είναι να φθάσουν το επίπεδο γνώσεων γειτονικών χωρών όπως φαίνεται από το ακόλουθο παράδειγμα.

Ο αριθμός των 510 περίπου ειδών μακροφυκών που καταγράφεται έως σήμερα για τις ελληνικές ακτές μπορεί από μία άποψη να θεωρηθεί ικανοποιητικός. Από την άλλη πλευρά ωστόσο, στις ιταλικές ακτές του Ιονίου Πελάγους έχουν βρεθεί πάνω από 1000 είδη μακροφυκών. Είναι πράγματι πιο φτωχή η ελληνική θαλάσσια χλωρίδα από την αντίστοιχη ιταλική, ή μήπως δεν έχουμε ακόμα ανακαλύψει όλο τον ελληνικό πλούτο; Η Ιταλική Φυκολογική Εταιρεία έχει 280 μέλη και η αντίστοιχη Ελληνική μόνο 30. Μήπως εδώ βρίσκεται η εξήγηση για τη διαφορά στον αριθμό των αναγνωρισμένων ειδών μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας;

Πολλά, είναι αυτά που μπορούμε να διασχούμε από τη μελέτη της οικολογίας αυτών των ειδών πράγμα που θα μας βοηθήσει και στη λήψη ορθών διαχειριστικών μέτρων στο παράκτιο περιβάλλον της Ελλάδας, το οποίο αποτελεί μεγάλη πηγή αγαθών και υπηρεσιών.

Σάββας Χαριτωνίδης,
Αναπλ. Καθηγητής Τμ. Βιολογίας, ΑΠΘ

Πίνακας 2.

Εργασίες που έχουν δημοσιευθεί για την ελληνική θαλάσσια χλωρίδα

Αιγαίο Πέλαγος Αριθμ. taxa: 478		Ιόνιο Πέλαγος Αριθμ. taxa: 336	
Συγγραφέας	Έτος	Συγγραφέας	Έτος
Bory de Saint-Vincent	1832, '38	Grunow	1861
Fauche et al.	1832-33	Tsekos & Haritonidis	1977
Miliarakis	1887	Hageman et al.	1981
Candargy	1899	Schneter & Schnetter	1981
Reinbilod	1898	Tsekos et al.	1982
De Toni	1901	Diapoulis & Haritonidis	1987
Politis	1925, '32, '36, '38		
Katsikopoulos	1939		
Diannelidis	1948		
Politis 1953			
Diannelidis	1953		
Anagnostidis	1968		
Giaccone	1968		
Coppejans	1970		
Nizammudin & Leehnberg	1974		
Haritonidis & Tsekos	1974, '75, '76		
Koussouris	1976		
Diannelidis et al	1977		
Haritonidis	1978		
Bianchi & Mori	1983		
Diapoulis	1983		
Diapoulis & Haritonidis	1984		
Nikolaidis	1985		
Athanasiadis	1985, '87		
Diapoulis et al.	1986		
Bitis	1988		
Nikolaidis & Haritonidis	1990		
Lazaridou	1994		
Chrysovergi	1997		

Συνάντηση εργασίας για τα Δέλτα της Μεσογείου

Στο πλαίσιο του έργου «Ανταλλαγές μεταξύ των τεχνικών-υπεύθυνων διαχείρισης των περιοχών Ραμσάρ στα δέλτα κλειστών θαλασσών (Μεσόγειος, Μαύρη και Κασπία θάλασσα)», γνωστού και ως Έργο Danone-Evian (έργο MedWet4), πραγματοποιήθηκε η πρώτη τεχνική συνάντηση εργασίας εκπροσώπων και υπεύθυνων διαχείρισης των δέλτα που μετέχουν στο έργο.

Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν υπεύθυνοι διαχείρισης δελταϊκών περιοχών από τη Γαλλία (Δέλτα του Ροδανού), την Ελλάδα (Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα), την Ιταλία (Δέλτα Πάδου), τη Ρουμανία (Δέλτα Δούναβη), τη Ρωσία (Δέλτα Βόλγα), την Ισπανία (Δέλτα Έμπρο), την Τουρκία (Δέλτα Γκιόκσου) και την Ουκρανία (Δέλτα του Δούναβη και του Δνείπερου). Στη συνάντηση αυτή δεν κατέστη δυνατή η συμμετοχή του εκπροσώπου από το Δέλτα του Νείλου (Αίγυπτος), που συμμετέχει επίσης στο έργο.

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στην Campagna Lupia, ένα μικρό χωριό στα περίχωρα της Βενετίας και χωρίστηκε σε επίσημες συνεδρίες των ομάδων εργασίας και επιτόπου επισκέψεις στο Δέλτα του Πάδου και στην τοποθεσία Valle Averso που υφίσταται διαχείριση από το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση.

Κατά τις συνεδρίες των ομάδων εργασίας έγιναν παρουσιάσεις των δραστηριοτήτων σε κάθε δελταϊκή περιοχή και εντοπίστηκαν κοινά προβλήματα διαχείρισης όπως: υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, υπερβολική χρήση λιπασμάτων, μη συντονισμένες χρήσεις νερού, έλλειψη φορέων διαχείρισης.

Τα αποτελέσματα της συνάντησης εργασίας συνοψίζονται ως ακολούθως:

- ✓ Δημιουργήθηκε ικανοποιητική δικτύωση και επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων.
- ✓ Αναδείχθηκαν, από τις τεχνικές

Δέλτα Αξιού, φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Χ. Πασχούδης

παρουσιάσεις, τα κοινά προβλήματα διαχείρισης που αντιμετωπίζουν όλες οι δελταϊκές περιοχές, ανεξαρτήτως των γεωγραφικών, πολιτιστικών και οικονομικών διαφορών των ενδιαφερομένων χωρών (ανεπαρκής ποσότητα και ποιότητα των υδάτων λόγω κατασκευής φραγμάτων, άντληση νερού, χρήση νερού άρδευσης με υψηλό περιεχόμενο αγροχημικών ουσιών, ανεπαρκείς πόροι για την εκτέλεση των σχεδίων διαχείρισης) και ότι μπορούν κατ' επέκταση να επωφεληθούν από την ανταλλαγή πληροφοριών, πείρας και τεχνογνωσίας.

✓ Ορίστηκε πρόγραμμα τεχνικών ανταλλαγών ανάμεσα σε ειδικούς από τις διάφορες δελταϊκές περιοχές, προκειμένου να υπάρξει ανταλλαγή πληροφοριών σε ένα επιλεγμένο τεχνικό θέμα. Οι επισκέψεις αυτές θα πραγματοποιηθούν κατά το 1999 και τις αρχές του 2000.

✓ Ελήφθησαν αποφάσεις για το τεχνικό πρόγραμμα, την ημερομηνία και τον τόπο της επόμενης συνάντησης της ομάδας εργασίας (Οδησός, Ουκρανία, Σεπτέμβριος 2000).

Νικόλαος Κόντος

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΑΠΟ ΠΡΟΣ		ΘΕΜΑ	ΧΡΟΝΟΣ
Έμπρο (Ισπανία)	Αξιό (Ελλάδα)	Παρακολούθηση αποικιών μεταναστευτικών πουλιών	Σεπτέμβριος 1999
Πάδο (Ιταλία)	Έμπρο (Ισπανία)	Αλιεία, Ιχθυοκαλλιέργειες	Εντός του 2000
Ροδανό (Γαλλία)	Δούναβη (Ρουμανία)	Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων	Σεπτέμβριος 1999
Νείλο (Αίγυπτος)	Ροδανό (Γαλλία)	(Θα ορισθεί)	(Θα ορισθεί)
Αξιό (Ελλάδα)	Έμπρο (Ισπανία)	Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων και ποτάμιων οικοσυστημάτων	Οκτώβριος 1999
Γκιόκσου (Τουρκία)	Έμπρο (Ισπανία)	Διαχειριστικά σχέδια, παρακολούθηση πουλιών, διαχείριση υδρόβιας βλάστησης	Σεπτέμβριος 1999
Βόλγα (Ρωσία)	Ροδανό (Γαλλία)	Υδρόβια πουλιά, αποκατάσταση ενδιαιτημάτων και παρακολούθηση ενδιαιτημάτων κάτω από διαφορετικές υδρολογικές συνθήκες	Δεκέμβριος 1999
Δούναβη (Ουκρανία)	Ροδανό (Γαλλία)	Διαχείριση, βόσκηση, άρδευση, αλιεία	Σεπτέμβριος 1999
Δούναβη (Ρουμανία)	Δνείπερο (Ουκρανία)	Διαχείριση φυσικών πόρων	Οκτώβριος 1999
Δνείπερο (Ουκρανία)	Αξιό (Ελλάδα)	Παρακολούθηση υδρόβιων πουλιών, υδρολογικές έρευνες	Δεκέμβριος 1999
Μοράβα (Τσεχία)	Δούναβη (Ρουμανία)	Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων, παρακολούθηση	Οκτώβριος 1999

Πορτοκαλεώνας στην Άρτα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Ρουσόπουλος

Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) δημιουργήθηκε το 1962 και χρηματοδοτεί την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της Ε.Ε. Σκοπός του είναι η ενίσχυση της αγοράς και η προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών στη γεωργία. Το Τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ επιδοτεί και ενισχύει την ορθολογική οργάνωση, τον εκσυγχρονισμό και τις διαρθρωτικές βελτιώσεις στη γεωργία.

Το 1975 διευρύνθηκαν οι μέχρι τότε διαρθρωτικές οδηγίες που είχαν σκοπό τον περιορισμό των επενδύσεων στις βιώσιμες γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Ενισχύθηκε η γεωργία σε ορισμένες μειονεκτικές ορεινές ζώνες. Το 1985 τα μέτρα ενσωματώθηκαν στον κανονισμό για την αποτελεσματικότητα των γεωργικών διαρθρώσεων. Υπεύθυνο για την υλοποίηση όλων αυτών των μέτρων ήταν το ΕΓΤΠΕ Τμήμα Προσανατολισμού.

Με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρω-

τικών Ταμείων, το 1988, το Τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ συντονίστηκε με το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, ως προς την προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών καθώς και την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης. Η συνολική χρηματοδότηση για το διάστημα 1994-1999 ανήλθε σε 21,15 δις ECU.

Στα πλαίσια του ΕΓΤΠΕ (Τμήμα Προσανατολισμού), μπορούν να χρηματοδοτηθούν δράσεις με σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη, καθώς και δράσεις διατήρησης και βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα:

- Προώθηση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών. Σε αυτές μπορούν να περιληφθούν δράσεις όπως:

- ✓ Δημιουργία και προώθηση προϊόντων και επενδύσεις υποδομής για τη βελτίωση της ποιότητας τοπικών γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων. Τα

εν λόγω προϊόντα έχουν πλεονεκτήματα σε σχέση με τα συμβατικά και συνεπώς παρέχουν κίνητρα και πόρους στους τοπικούς πληθυσμούς.

- ✓ Δημιουργία κινήτρων για πολυασχόληση μέσω εναλλακτικών δυνατοτήτων, καθώς και αντίστοιχες επενδύσεις όπως στον οικότουρισμό ή την οικότεχνια.

- ✓ Προστασία και διατήρηση "μνημείων πολιτισμικής κληρονομιάς αγροτικών περιοχών". Σε αυτά περιλαμβάνονται στοιχεία αγροτικής υποδομής παραδοσιακού χαρακτήρα, αξιόλογα είτε ως λειτουργικές μονάδες είτε ως στοιχεία του τοπίου.

- ✓ Ανάπτυξη και αξιοποίηση των δασών, προστασία του περιβάλλοντος και διατήρηση των αγροτικών περιοχών. Σε αυτά περιλαμβάνονται ενδεικτικά απογραφές, εφαρμοσμένες έρευνες, αναδασώσεις, αναγέννηση ενδιαιτημάτων, μέτρα κατά της διάβρωσης και διαχειριστικά σχέδια.

- ✓ Έρευνα στον τομέα της αξιοποίησης των γεωργικών εκτάσεων και των δασών.

- ✓ Έργα επίδειξης για την αξιοποίηση των γεωργικών και δασικών εκτάσεων.

- Επιτάχυνση της προσαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Στις δράσεις περιλαμβάνονται τα μέτρα για τη διατήρηση και τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος:

- ✓ Μέτρα για τη διατήρηση του γεωργικού εισοδήματος, καθώς και γενικότερα τη διατήρηση βιώσιμων γεωργικών κοινοτήτων σε ορεινές ή λιγότερο ευνοημένες περιοχές μέσω χρηματικών ενισχύσεων.

- ✓ Μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών δομών ιδίως επενδύσεις, με σκοπό κυρίως την προώθηση της διαφοροποίησης της παραγωγής και της απασχόλησης, περιλαμβανόμενης και της διατήρησης του περιβάλλοντος.

Υπεύθυνος φορέας είναι η Γενική Διεύθυνση VI-Γεωργία, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) αποσκοπεί στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της Ε.Ε. Ως προς τις δυνατότητες χρηματοδότησης, παρέχει οικονομική ενίσχυση για αναπτυξιακά προγράμματα στις φτωχότερες περιοχές και είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από τα υπόλοιπα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι γενικοί σκοποί του είναι η πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων για τη δημιουργία και διατήρηση σταθερών θέσεων εργασίας, η κατασκευή έργων υποδομής (διευρωπαϊκά δίκτυα στους τομείς των μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας) και η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το ΕΤΠΑ δημιουργήθηκε το 1975, προκειμένου το Ηνωμένο Βασίλειο ως νέο κράτος μέλος το οποίο δεν αντιμετώπιζε τα ίδια διαρθρωτικά προβλήματα στη γεωργία με τις υπόλοιπες χώρες, να μην φέρει ολόκληρο το βάρος μιας ανεπιτυχούς γεωργικής πολιτικής. Τα τελευταία χρόνια η εφαρμογή του έχει διευρυνθεί και καλύπτει γενικά τις φτωχότερες περιφέρειες ως μέρος των Διαρθρωτικών Ταμείων, από το 1988. Η συνολική χρηματοδότηση για το διάστημα 1994-1999 ανήλθε περίπου σε 84,6 δις ECU.

Στα πλαίσια του ΕΤΠΑ, και ειδικά στον τομέα του περιβάλλοντος, χρηματοδοτούνται δράσεις για την υλοποίηση παραγωγικών επενδύσεων σε έργα υποδομής με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος, εφόσον αυτές συνδέονται με την περιφερειακή ανάπτυξη, π.χ.:

- Πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων που επιτρέπουν τη δημιουργία εξωγεωργικής απασχόλησης (π.χ. αγροτουρισμός, οικόπεχνα).
- Πραγματοποίηση επενδύσεων σε συγκεκριμένα έργα υποδομής όπως για παράδειγμα:
 - ✓ Αποτροπή του τεμαχισμού ενδιαιτημάτων.
 - ✓ Διαχείριση των υδατικών πόρων και επεξεργασία των αποβλήτων με σκοπό τη διατήρηση των υγροτόπων.
 - ✓ Προστασία των οικοτόπων που υφίστανται πιέσεις από τον τουρισμό.
 - ✓ Καταπολέμηση της ερημοποίησης.

Υπεύθυνος φορέας είναι η Γενική Διεύθυνση XVI-Περιφερειακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αμβρακικός Κόλπος, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Ρουσόπουλος

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) αποτελεί το κύριο όργανο κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κύριοι σκοποί του είναι η ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, η βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και η επαγγελματική επανένταξη των ανέργων. Η χρηματοδότηση αφορά κυρίως στην επαγγελματική κατάρτιση, τις καινοτόμες δράσεις, τα εκπαιδευτικά συστήματα και την έρευνα και ανάπτυξη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ιδρύθηκε το 1960 και αρχικά χρηματοδοτούσε μέτρα εγκατάστασης και επανακατάρτισης. Έως τη δεκαετία του '80 ωφελούσε κυρίως τις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες, αλλά τελικά εφαρμόστηκαν αυστηρότερες εθνικές ποσοστώσεις, προκειμένου να εξασφαλισθούν πόροι για τα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, που έμειναν ουσιαστικά αμετάβλητες στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, σε συνδυασμό με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, έχουν ως σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνολική χρηματοδότηση ανήλθε σε περίπου 40 δις ECU και η διάρκειά του από το 1994 έως το 1999.

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου μπορούν να χρηματοδοτηθούν δράσεις κυρίως για τη δημιουργία εξειδικευμένου προσωπικού αλλά και ευαισθητοποίησης του κοινού, π.χ.:

- Επαγγελματική κατάρτιση του πληθυσμού που κατοικεί γύρω ή κοντά σε οικολογικά σημαντικές περιοχές. Εκπαίδευση στα νέα επαγγέλματα ή σε τεχνικές που μπορούν να εφαρμοσθούν στην περιοχή (π.χ. διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, οικότουρισμός).
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού.
- Έρευνα για την εφαρμογή νέων, φιλικών προς το περιβάλλον, πρακτικών στην άσκηση των οικονομικών δραστηριοτήτων του πληθυσμού.

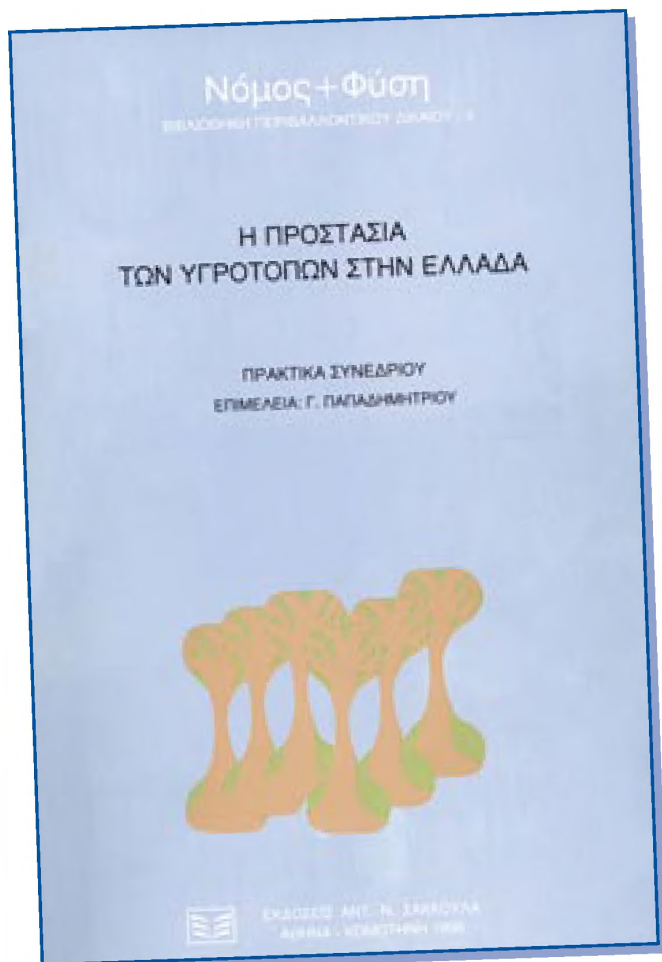
Υπεύθυνος φορέας για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι η Γενική Διεύθυνση V της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Απασχόληση, εργασιακές σχέσεις και κοινωνικές υποθέσεις).

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή αυτού του κειμένου είναι από την εργασία με τίτλο "Χρηματοδοτικά μέσα για την υλοποίηση δράσεων σχετικών με την προστασία και διαχείριση των υγροτόπων στην Ελλάδα".

“Η προστασία των υγροτόπων στην Ελλάδα”

είναι ο τίτλος βιβλίου που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, με την επιμέλεια του νομικού κ. Γ. Παπαδημητρίου. Η έκδοση περιλαμβάνει τις εισηγήσεις και τις παρεμβάσεις που παρουσιάστηκαν στο ομότιτλο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 1998 στην Αλεξανδρούπολη.

Όπως αναφέρει ο κ. Παπαδημητρίου στην εισαγωγή του, “η προστασία και η αειφορική διαχείριση μιας εξαιρετικά ευαίσθητης πτυχής του φυσικού περιβάλλοντος, των υγροτόπων, αποτελεί στη χώρας μας ασφαλώς ζήτημα πρώτης προτεραιότητας, αφού ο υγροτοπικός πλούτος είναι διεθνώς μοναδικός”. Στην πρώτη ενότητα της έκδοσης, ο καθηγητής Σπ. Ντάφης προσφέρει πληροφορίες για τη μελέτη των υγροτόπων, δημιουργώντας έτσι το υπόστρωμα για την επαγωγική προσέγγιση όλων των παραμέτρων που σχετίζονται με την προστασία τους. Η επεξεργασία προγραμμάτων για την αειφορική διαχείριση των υγροτόπων θέτει ως μείζον πρόβλημα τη ρύθμιση του δικαιώματος ιδιοκτησίας στις εν λόγω περιοχές. Το θέμα αυτό πραγματεύονται οι καθηγητές Φ. Δωρής και Ι. Καράκωστας. Ενδιαφέρουσες είναι επίσης οι σχετικές παρεμβάσεις του κ. Ι. Τασόπουλου και του κ. Μ. Χαϊνταρλή.

Στη δεύτερη ενότητα ο κ. Τ. Νικολόπουλος παρουσιάζει τη φιλοσοφία της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, που αποτελεί σύγχρονο δείγμα νομοθετικής γραφής για την προστασία των υγροτόπων. Ο κ. Δ. Μακρής υπογραμμίζει στην παρέμβασή του την ευαισθησία που έχει επιδείξει σχετικά η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και ο κ. Π. Πατρώνος αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητες των διασυννοριακών υγροτόπων, επισημαίνοντας την ανάγκη διακρατικής συνεργασίας.

Ο κ. Γ. Πολίτης αναλύει τους φορείς διαχείρισης των υγροτόπων, τονίζει τη σημασία της σύστασής τους και σκιαγραφεί τα χαρακτηριστικά τους. Στα πορίσματα που συνοψίζει ο Σύμβουλος Επικρατείας κ. Κ. Μενουδάκος κωδικοποιούνται οι βασικές θέσεις για την προστασία και την αειφορική διαχείριση των υγροτόπων. Στο παράρτημα της έκδοσης παρατίθενται, τέλος, όλα τα συναφή βασικά, εθνικά, κοινοτικά, διεθνή, νομοθετήματα, ώστε ο αναγνώστης να έχει ευχερή πρόσβαση σε αυτά.

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 26

Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Ταχυδρομική διεύθυνση:

Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη,
τηλ. (031) 473.320, 473.432, 475.604 - Φαξ: (031) 471.795

E-mail: mariak@ekby.gr

Υπεύθυνη Έκδοσης: Μαρία Κατσακώρη

Συντακτική Επιτροπή: Μαρία Κατσακώρη, Σπύρος Ντάφης

Φωτογραφία εξωφύλλου: Χουλιανομύτα,

Φωτ. αρχείο ΕΚΒΥ/Γ. Ρουσόπουλος

Φωτοστοιχειοθεσία - Επιμέλεια έκδοσης: ANIMA GRAPHICS

Υιοί Α. Υφαντή Ο.Ε., Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.

